

Hvad fa'n laver en græsallergisk plastikingeniør på Vitra Design Museums overlevelseskursus?

Claus Mølgaard, 2008

Living Design udskrev en konkurrence, som jeg var så heldig at vinde. Præmien var en friplads på en workshop om bæredygtighed, der blev afholdt hos Vitra Design Museum i nogle smukke omgivelser i den sydvestlige del af Frankrig.

Bæredygtighed er et begreb som jeg har interesseret mig for i over 15 år. Jeg skrev i sin tid en Ph.d. om miljøbelastning ved bortskaffelse og recykling af plastik, og jeg har blandt andet undersøgt holdningen til bæredygtighed hos forskellige afdelinger og interessenter hos B&O.

Workshoppen, som var ledet af den newzealandske arkitekt og designer David Trubridge og hans søn Sam, hed "Design for Survival". David Trubridge har designet chaiselongen "Body Raft" for Cappellini og er af mange kendt som øko-designer, selv om han ikke selv vil betegne sig som sådan. Rent faktisk mente Trubridge, at rigtig mange misbrugte "øko-navnet" for at øge omsætningen, hvad der er et væsentligt problem for udviklingen – og afsætningen - af bæredygtige produkter.

Jeg indfandt mig på landstedet Boisbuchet (billede 1) i den overbevisning, at jeg skulle lære at designe bæredygtige produkter. Bæredygtighedsprincippet hviler jo på tanken om, at man skal opføre sig miljømæssigt, økonomisk og etisk ansvarligt over for nuværende og kommende generationer. Det viste sig ret hurtigt at David Trubridge ville mere end bare designe produkter. Hans filosofi går ud på, at man skal designe bæredygtige processer. Det vil sige: bæredygtige måder at leve på og om nødvendigt produkter til disse processer.

Billede 1: Slottet på Boisbuchet

Vi skulle altså forsøge at designe vores eget liv med de naturlige ressourcer, der findes på landstedet Boisbuchet. Vi blev inddelt i tre grupper: en skov-, en sø- og en flodgruppe. Jeg kom i flodgruppen sammen med Anja fra Schweiz, Ian fra Irland og "B" fra Nigeria. Vores første opgave var at finde føde og bygningsmaterialer i området omkring floden.

Næste dag skulle vi finde en måde at transportere vand fra floden op til kursusejendommen. Det var kun tilladt at anvende de materialer, vi havde fundet omkring floden. Vi havde store problemer i forhold til de andre, som havde fundet hule træstammer og ler til fremstilling af krukker. Vi lavede en slags svamp ud af

siv, som vi sugede vand op ad floden med og transporterede det til kursusejendommen. Udbyttet var ikke stort og vandet var meget beskidt.

Næste øvelse gik meget bedre. Vi skulle lave et skjold, som kunne beskytte os mod regn. Vores gruppe lavede en flot konstruktion ud af flettede siv og ahornblade, som blev flettet sammen, så de dannede et mønster som et tegltag (billede 2). Det fungerede perfekt. Skjoldet blev testet ved at hælde de andre gruppers opsamlede vand ned over skjoldet med os nedenunder. Alle mand klarede den uden en dråbe i håret. De andre grupper havde lavet skjoldet med os henholdsvis bøgekviste og strå. De blev meget våde.

Billede 2: Vores regnvejrsskjold lavet af siv og ahornblade

På tredjedagen blev det rigtig slemt. Kl. ca. 2 om eftermiddagen troppede David Trubridge op med en lille pose ris, to flasker vand og to tændstikker til hver gruppe. Vi fik at vide, at vi kunne komme ind igen næste morgen kl. 8.00 til morgenmad! Der blev ret stille. Jeg følte en voldsom trang til bare at skride ned på en lokal beværtning og sumpe hen i god vin og franske land retter - lade gruppen sejle sin egen sø og blot tænke på mig selv.

Efter at have sundet os begyndte vi at tale om, hvordan vi skulle overleve til næste morgen. Pudsigt bekymrede alle grupper sig mest om, hvordan man skulle holde varmen om natten. Mad så ud til at være et mindre problem – vi er selvfølgelig også rimeligt velnærede i forvejen. Vores gruppe byggede en fin madras ud af bøgekviste og halm. Over madrassen byggede vi et lavt tag af bøgegrene og nogle store blade fra floden (billede 3). Foran hulen lavede vi et fint bål. Vi håbede at dette ville være nok – men det blev en lang kold nat. David og Sam Trubridge var lidt smartere end os andre. De flettede nogle fine tæpper ud af strå. Vi var ret misundelige! (billede 4).

Billede 3: Os fra floden sover i vores hule

Billede 4: Sam Trubridge med hans dune af strå

Da det blev spisetid, forbarmede David Trubridge sig og skaffede et par gamle gryder og en hel del rødvin. Så fik vi noget at spise og drikke alligevel. Vinen gjorde at alle sov godt de første timer. Senere blev det ret koldt og jeg måtte kæmpe mig gennem de sidste timer ind til solopgang. Næste morgen tog de friske en dukkert i Boisbuchets smukke sø (billede 5).

Billede 5. Der bades i Boisbuchets smukke sø.

Hele kursusforløbet skulle ende med, at vi fredag aften lavede en middag til hele kursuscentret (der kørte en glasworkshop parallelt med vores workshop) baseret på de ideer, der var opstået på workshopen. Vi ville lave en middag uden brug af service og så vidt muligt med råvarer fra landstedet. Det lykkedes os dog aldrig at fange hverken fisk eller kaniner, selvom der blev opfundet spektakulære fælder. Menuen bestod af grillede

kantareller, som var mit lille projekt, salat af mælkebøtteblade og andre krydderurter fra området omkring floden, brandnældesuppe serveret i udhulede tomater (billede 6), fisk serveret i flotte flettede siv-omslag (billede 7), ratatouille serveret i udhulede brød og udhulede æbler med brombær om mynte varmet over bål. Det var fantastisk, og det eneste vi fik udefra, var fisk og brød.

Billede 6: Tomater til servering af brandnældesuppe designet af os fra floden

Billede 7: Bord til servering af fisk designet af folkene fra Taiwan

For alle deltagere på holdet tror jeg, David Trubridges tanker og metode ændrede en del på den opfattelse, vi har af livet. Især Ruarc, en rigtig Irsk ung mand, som elskede store bøffer, var enormt kritisk i starten, men endte med at blive endog meget positiv over for de tanker, vi arbejdede med.

Hvad der virkelig gjorde indtryk på os, var et diagram David Trubridge viste os, hvor det var beregnet hvor meget jord, det kræver at opretholde det liv, vi har i dag. Hvis man lever et simpelt newzealandsk liv som stort set vegetar, kører lidt i en Smart Car og får 65% af elektriciteten fra vandkraft, kræver det 4 gigahectar jord per person. Hvis hele verden skulle leve sådan, ville det kræve, at jorden var over dobbelt så stor. Tallene kommer fra en organisation, der hedder "Foot Print Network". Jeg har ikke helt styr på, hvordan man kommer frem til tallene, men det er tankevækkende.

Efter min mening er det største miljøproblem vores store energiforbrug, som jo er direkte relateret til CO². Den øgede CO² i atmosfæren medfører, at temperaturen på jorden stiger og dermed også vandstanden. Det betyder jo ikke nødvendigvis, at vi får dårligere betingelser for vores liv. For eksempel kan man forestille sig, at den øgede temperatur vil betyde, at man kunne få et mere effektivt landbrug i Danmark, og vi skal bruge mindre energi til opvarmning. I andre dele af verden derimod kan man godt forestille sig, at den øgede temperatur og højere vandstand vil medføre, at visse egne ikke længere vil være egnede til det menneskelige liv. Flygtningestrømme vil opstå med de problemer, som vi kender alt for godt.

Et andet problem er, at vi på et eller andet tidspunkt ikke har mere fossilt brændstof. Så er det sådan set let nok med CO², for så kommer der ikke mere. Men hvordan pokker skal vi så drive hele det liv, vi lever.

For mig at se er der kun to muligheder. Enten må vi skære drastisk ned på vores forbrug, enten ved at bruge færre ting eller lave mere effektive processer. Der er dog en grænse for, hvor effektiv man kan blive. Al aktivitet kræver energi i et eller andet omfang, det at flytte noget fra A til B kræver energi. Ellers må vi håbe, vi kan udvikle nye energiformer, som ikke forurener. Det er jo sådan, at den energi, der kommer, ind med solens stråler burde være nok til at opretholde vores liv. Men hvordan pokker får vi den energi opsamlet og transformeret over til noget, vi kan bruge i det moderne liv.

Kommenterede [1]: Lidt vag formulering: det er vel hvad hele klimakrigen handler om. Hvor store skader forvolder vi? Hvor meget er menneskeskabt? Sæt evt. en forudsigelse ind her - evt. med kildeangivelse. sr

Workshoppen var virkelig en øjenåbner. Godt nok vidste jeg, hvordan det ser ud med vores ressourceforbrug og belastning af miljøet. Men at designe det totale bæredygtig liv vil have så voldsomme konsekvenser, havde jeg ikke forestillet mig. Jeg følte et stort dilemma: Skal man lægge sit liv voldsomt om, skal man håbe på en teknologisk landvinding som kan klare vores energi problem eller skal man blot håbe at konsekvensen af den globale opvarmning ikke er katastrofal. Jeg kommer også til at tænke på om et simplere liv uden så mange materialegoder, rejser, og en større nærhed til ting man lever af ville være et mere tilfredsstillende og mindre stressende liv. Men på den anden side skal man også arbejde hårdt for bare at skaffe mad og ly. Og er det overhovedet muligt at brødføde hele verdens befolkning på denne måde?

Jeg kan kun anbefale at deltage i Vitra Designmuseums sommerworkshops på Boisbuchet, hvad enten man vil arbejde med glas, keramik, tekstil, arkitektur, lys eller bæredygtighed. Boisbuchet er et fantastisk dejligt sted, hvor man ud over faglig indsigt også får mulighed for at lære mennesker at kende fra hele verden.

Kommenterede [2]: Her synes jeg du skulle komme med nogle en formulering der kopler workshoppen konkrete og nære arbejde sammen med disse globale perspektiver. Hvad har du kunnet bruge workshoppen til? Privat - men i særdeleshed i dit arbejde - og her skal du komme med reklamen - eller fortællingen om dig selv.